

מסורת הש"ם

א) ועיניוֹ עָבַד בַּיָּמֵינוּ ב: קדוּשָׁתוֹ ס: גִּישׁוֹן מֵאֵל: עַד: חוֹלֵקִים מִן מַדָּה נִטְוָה: א) וְפִי עַל זֶה כָּמֹד רָשִׁי בַּיָּמֵינוּ ב: דִּרְהֵי הַמִּירָא וְפִי בִּימֵינוּ פִּי מִהִיב הִיאָלָה: א) וְנִימוֹת קִבֵּל: חוֹלֵקִים מִגָּד: ד) וְנִיעַר מוֹסֵף סְנֵהדִין כֵּב: דִּרְהֵי אֲרֻנְעִים: ס) נִדָּה סה: כה: לֹא עִיטָה: ו) וְלִקְטֹן סג: סְנֵהדִין עִיטָה: ו) גִּישׁוֹן טה: ח) נִעַל יֵט: מִחוּבוֹת ח: נה: ט) בִּי"ק סֵה:

גליון הש"ם

גב' בח דהתירא ב'ו' ע"י רש"ל פסחים ק"ב ע"א ד"ה להודיעך כמו ע"י א"ר ד"ה כח: שם בל דובי ודרשת לארי ק"א: בענין זה לקמן סג ע"א: רש"י ד"ה שלא היא סנהל: שלא תתעבר: ע"י נמה דף סב ע"ב מו"ס ד"ה קמ"ל:

הגהות הגר"א

[א] גב' (דל"ר אהא) מחמ"מ: [ב] שם (ומתפלגי כי א"ר י"א ורמזאך אמת לפי) מארי"מ וי"ב כי רופא חסס אחיה: [ג] שם חסס: י"ב ויהי כה"ש אכל גירמת כה"ג והמגמ"ס מולס:

לעזי רש"י

לימ"ן (לימור"ן). רפש, ברן.

מוסף רש"י

בח דהתירא עדיף ליה. טוב לו להסמיטתו כון דכחי הממיר, שהוא מוכר על שמועתו ואינו י"א להמיר, אכל סא מאסקין אינא דליא שהכל יכולין להחמיר ואפילו בדכרי המורא (ביצה ב.) אין מוכירין מעשה נסים. להפול לליא מנא (חורין טז.) מרישה לסיפיה. אס בלא לרעסו למקלא זה יס לך לרעסו יפה צין כנתימנו צין כתיסוף (קטן טז.) או: מלן דרריס: כל ה' מרישא כתיסא מדיש, נרסס משמועתיס יספ' (סנהדרין ט.) והכתוב אשרי אדם מפרד תמיד. דואל לא ללות הטול שלא מחפץ חלקה בן אס לא משא לא (גטין טז.) מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות. ולא למקוין חממא ממי ואינא מסי (ב"ק פח.)

רבינו חננאל

מכילל דכי קנה וחור וקנה הואיל ועכשו אין לו כיוצא בהן דברי הכל צריך לברך. לישנא אחרינא אמר רב הונא לא שאנו אילא שלא קנה כיוצא בהן, אבל אם קנה כיוצא בהן אין צריך לברך. ויחנן אמר אחד זה ואחד זה צריך לברך, כלומר, בין קנה כיוצא בהן בין לא קנה כיוצא בהן צריך לברך. מיתביב בנה בית חדש ואין לו כיוצא בהן צריך לברך דברי ר' מאיר, ר' יהודה אומר בין כך ובין כך צריך לברך. דייקנן הואיל לא קנה עדיין כיוצא בשלא קנה מעולם כמותם אין צריך לברך, ור' יהודה אומר בין יש לו כיוצא בהן ובין אין לו כיוצא בהן בשלא לישנא קמא רב הונא כר' מאיר ור' יוחנן כר' יהודה, אלא ללישנא בתרא בשלא

דקנה וחור וקנה דברי הכל אין צריך לברך. דהא רבי יוחנן לא אמר צריך לברך אלא משום דלענין קנייה חדש הוא: ואינא דאמרי כו' מכלל דכי יש לו וקנה דברי הכל צריך לברך. דהא רב הונא לא אמר אין צריך לברך אלא דקנה וחור וקנה דליכא חדוש כלל אכל

יש לו וקנה דליכא חדוש מודה הוא דנריך: צין קד וצין קד. צין שיש לו צין שאין לו הואיל ולא קנה הראשונים ועכשיו קנה צריך לברך: לא כר' מאיר ולא כרבי יהודה.

דאפילו רבי יהודה לא פליג אלא ביש לו וקנה אכל צקנה וחור וקנה לא: דמסקא ארעא שרעון. לימ"ן ממתת המים והוא ליה לנצל: השאא מיהא רעה היא. שמצנלת מצואה של שנה זו ומצרך צורך דין האמת: ועל הטוב שהיא מעין הרעה. יצרך הטוב והמנוי: מאי היא. כגון דאשכח מציאה: שלא יסריית. הזרע אלא יקלוט ויהיה ולד ולאחר שלשה ימים אס לא קלט ככר הסריח ואין תפלה מועלת: שלא יסא סנהל. שאלא אשמו ולד אחר ויהיה פומת צורמו של רשאון ודומה לדג של ים ששמו סנהל. הכי אמרין במס' נדה (דף כה:) סנהל דומה לסנהל

הרואה פרק תשיעי ברכות

ס.

של ים ומתחלתו ולד היה אלא שנרָכַף משל לאדם שסטר את חצירו והחזיר צורמו לאחוריו: ומי מהני. תפלה לזכר אפילו בתוך ארבעים יום והלא הדבר תלוי בהזרעה תחלה: הכי גרסינן **משכתם לה דמסניא כגון שהוריעו שנים צבא אחס: כל כימי דדרשא ליה להאי קרא.** מדריש לחדא משמעות:

מסיפיה לרישיה מדריש. מי שנטון לצו בטוח ציי' משמועה רעה לא יירא: **בדברי תורה כסיב.** אשרי אדם מפרד תמיד שמה תשכת ממנו שממוך כך הוא מחזיר לשונתס תמיד: **סנו רצנן.** צן עזאי אמרה דאמר שמים כנניקסמו ושמים ציילאמו: **ליס לן צב.** זיהר צעזמו שלא יפשע או אס פשע ככר אל יכנס במקום סכנה: **צי צני.** בית המרחץ: **מסוסי.** חפירה שהמים נופלים לתוכה וצני אדם רוחלים על גבי תקרה שעל גצה: **בחד אצריה.** צורעו החזיק אחד או שנים זה צזה המחזיק עד מלאה ואחל: **היינו דרבי אחא.** דצעי אדווי שהולאמני לשלוס: **שאין דרכן של צני אדם וכו'.** כלומר לא היה להס לעסוק בצרפאות אלא לבקש רחמים: **התכנדזו**

וקנה דאין צריך לברך להודיעך כחו דר' יהודה^[6] כח דהתירא עדיף ליה^[7]: ארעא שירטון ושבתא מיהא רעה היא: יועל הטובה כו': היכי דמי כגון דאשכח מציאה אף על גב דרעה היא לדידיה דאי שמע בה מלכא שקיל לה מיניה השתא מיהא טובה היא: יתיה אשתו מעוברת ואמר יהי רצון שתלד כו' הרי זו תפלת שוא: ולא מהני רחמי מתיב רב יוסף יואחר ילדה בת ותקרא את שמה דינה מאי ואחר אמר רב לאחר שדנה לאה דין בעצמה ואמרה י"ב שבטים רחל כאחת השפחות מיד נהפכה לבת שגא' ותקרא את שמה דינה^[8] אין מזכירין מעשה נסים ואיבעית אימא מעשה דלאה בתוך ארבעים יום הוה כדתניא שלשה ימים הראשונים יבקש אדם רחמים שלא יהא סנהל משלשה חדשים ועד ששה ימים רחמים שלא יהא נפל משהו ועד תשעה יבקש רחמים שיצא בשלוס ומי מהני רחמי והא"ר יצחק בריה דרב אמי^[9] איש מזריע תחלה יולדת נקבה אשה מזרעת תחלה יולדת זכר שנאמר² אשה כי תזריע וילדה זכר הכא במאי עסקינן כגון שהוריעו שניהם בבת אחת: היה בא בדרך: ת"ר מעשה בהלל הזקן שהיה בא בדרך ושמע קול צוחה בעיר אמר מובטח אני שאין זה בתוך ביתי ועליו הכתוב אומר³ משמועה רעה לא יירא נכון לבו בטוח בה' אמר רבא⁴ כל היכי דדרשת להאי קרא⁵ מרישיה לסיפיה מדריש מסיפיה לרישיה מדריש מרישיה לסיפיה מדריש משמועה רעה לא יירא מה טעם נכון לבו בטוח בה' מסיפיה לרישיה מדריש נכון לבו בטוח בה' משמועה רעה לא יירא ההוא תלמידא דהוה קא אויל בתריה דרבי ישמעאל ברבי יוסי בשוקא דציזין חזייה דקא מפחיד אמר ליה חטאה את דכתיב⁴ פחדו בציון חטאים אמר ליה וי' והכתיב⁵ אשרי אדם מפרד תמיד אמר ליה הוה בדברי תורה כתיב ויהוה בר נתן הוה שקיל ואויל בתריה דרב המנונא אתנח אמר ליה יסורים בעי ההוא גברא לאתויי אנפשיה דכתיב⁶ כי פחד פחדתי ויאיתיני ואשר יגורתי יבא לי והא כתיב אשרי אדם מפרד תמיד ההוא בדברי תורה כתיב: הנכנס לברך: תנו רבנן י'בכניסתו מהו אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי שתכניסני לברך זה לשלוס נכנס אומר מודה אני לפניך ה' אלהי שהכנסתני לברך זה לשלוס בקש לצאת אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתוציאני מכרך זה לשלוס יצא אומר מודה אני לפניך ה' אלהי שהוצאתני מכרך זה לשלוס וכשם שהוצאתני לשלוס כך תוליכני לשלוס ותסמכני לשלוס ותציעדיני לשלוס ותצילני מכף כל אויב ואורב בדרך אמר רב מתנא ל"ש אלא בכרך שאין דנין והורגין בו אבל בכרך שדנין והורגין בו לית לן בה א"ד אמר רב מתנא אפילו בכרך שדנין והורגין בו זימנין דלא מתרמי ליה אינש דיליף ליה זכותא ת"ר י'הנכנס לבית המרחץ אומר יהי רצון מלפניך י' אלהי שתצילני מזה ומכיוצא בו ואל יארע בי דבר קלקלה ועון ואם יארע בי דבר קלקלה ועון תהא מיתתי כפרה לכל עונותי אמר אביי לא לימא אינש הכי דלא לפתח פומיה לשטן⁷ דאמר ר"ל וכן תנא משמיה דר' יוסי לעולם אל יפתח אדם פיו לשמעו אמר רב יוסף מאי קראא דכתיב י'כמעט כסודם היינו לעמורה דמינו מאי אהדר להו נביא שמעו דבר י' קציני סודם וגו' כי נפיק מאי אומר א"ר אחא מודה אני לפניך י' אלהי שהצלתי מן האור ר' אבהו על לבי בני אפחית בי בני מתותיה אחרחיש ליה ניסא קם על עמודא שויב מאה וחד גברי בחד אכריה אמר היינו דר' אחא דאמר רב אחא וא' י'הנכנס להקי דם אומר יהי רצון מלפניך י' אלהי שיהא עסק זה לי לרפואה ותרפאני וא' כי אל רופא נאמן אתה ורפואתך אמת לפי שאין דרכן של בני אדם לרפאות אלא שנהנו אמר אביי לא לימא אינש הכי⁸ דתני דבי רבי ישמעאל

⁸ורפא ירפא ח'מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות כי קאי מאי אומר רב אחא ברוך רופא חנם וא' הנכנס אלהי שהכנסתני לשלוס וכן ביציאה. הנכנס לבית הכסא אומר התכבדו מכובדים קרושים משרתי עליין, חנו כבוד ליי' והמתנין לי עד שאצא, שזה דרך בני אדם. כי נפיק מכרך אשר יצר האדם בחכמה וברא בו נקבים ונקבים כול'. חנו רבנן הנכנס למרחץ אומר יהי רצון מלפניך י' אלהי שתצילני מזה ומכיוצא בו לעתיד לבוא ואל יארע בי דבר קלקלה ועייל, וכו' נאפיק מכרך ברוך אשר הצלתני מן האור. הנכנס להקי דם אומר יהי רצון מלפניך י' אלהי שיהא עסק זה לי לרפואה ותרפאני, כי אל רופא רוחמן אתה. כי נאפיק מאי, אמר רבא ברוך רופא חיים.

עין משפט ור מוצה

גה א מיי פ"י מהל' גרסות אהל' א) (סמג עטין ס) טושי"ע אריח סומן רכג סעיף ג: גו ב ג מיי שס הלכה ד (סמג שס) טושי"ע אריח ס' רכג סעיף ד: גו ד ה מיי שס הלכה וכן) כה סמג שס טושי"ע אריח סומן ול סעיף ב: גח ו מיי שס הלכה כ טושי"ע שס סעיף ג: גח ד מיי שס הל' כה טושי"ע שס סעיף ד: ח ה טושי"ע י"ד סומן שלו סעיף ב: 6:

תורה אור השלם

- ↑ וְאֶחָד יִקְלֹדָה בַּת וְתִקְרָא אֶת שְׁמָהּ דִּיהִי: בראשית ל כא
- ↑ דְּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אֲשֶׁה בִּי תוֹרִיעַ וְקִלְדָּה וְכָר וְקָטָה שִׁבְעַת יָמִים בִּימֵי נִדָּת דָּוָתָה חֲקָה: ויקרא יב ב
- ↑ משמועה רעה לא יירא נכון לבו בטוח בך: 1
- ↑ פחדו בציון חטאים אהוה רעה דחציים מי יגור לנו אש אכולה מי יגור לנו מקריד עולמ:
- ↑ אשרי אדם מפרד תמיד ומקשה לבו ויפל בדרך: משלי כח ד
- ↑ כי פחד פחדתי ויאיתיני ואשר יגורתי יבא לי: איוב כ ה
- ↑ לולי ין צבאות הותיר לנו שרירי כמעט כסדים היינו לצמרה דמינא: ישעיהו א ט
- ↑ איקום ותהלהך בחיץ על משענתו ויגה המבט רב שבתו יתן וירפא ירפא: תהלים יו א

רבינו חננאל (המשיך)

דייכת מרקא מפיגני ביש לו כיוצא בהן, ר' מאיר סבר אין צריך לברך ור' יהודה סבר אף על פי שיש לו כיוצא בהן צריך לברך, מילכל בשקנה כיוצא בהן וישנם מצויין אצלו מודה לר' מאיר שאין צריך לברך, אילא אפילו בזה פליגי ר' יהודה. והאי (מפריש) דמפרשין פולחניהו ביש לו צריך לברך. ויחנן, להודיעך כחו דר' מאיר, כדיון שיש לו אף על פי שלא קנה כיוצא בהן מעולם אין צריך לברך. וקימא לן כר' יוחנן וכלישנא בתרא דדיקא במתניתין דתנן קנה כלים ולא תנן יש לו, וכל היכא דפליגי ר' יוחנן ורב הונא דפליגי כר' יוחנן, ולא עזר אלא דקא מרחיץ יהודה לשעמיה, ור' יהודה ר' מאיר הילכתא כר' יהודה. הילכך הילכתא דבין קנה ובין לא קנה כיוצא בהן, ואפילו אם יש לו כיוצא בהן צריך לברך. תנני' היתה אשתו מעוברת ואמר יהי רצון מלפניך שתלד אשתי וזכר הרי זו תפלת שוא, אוקימנא לאחר מ' יום היא תפלת שוא, אבל בתוך ארבעים יום מהני רחמי, והוא שהוריעו איש ואשתו בבת אחת. אשרי אדם מפרד תמיד בדברי תורה, אבל במילי דעלמא חבוטא תמפתח שנאמר פחדו בציון חטאים וגו'. הנכנס לברך מתפלל ב' בול', פירוש וצועק על העתיד, כיצד, ביקש להוכנס לעיר אומר יהי רצון מלפניך שתכניסני לשלוס כול'. נכנס לשלוס נותן הוראה לשעבר, כיצד, אומר מודה אני לפניך יי'

רב הונא דאמר לא שאנו שצריך לברך אלא שלא קנה כיוצא בהן, אבל קנה כיוצא בהן אין צריך לברך, ודייקינן מינה אם מי שקנה כיוצא בהן ועכשיו אינם אצלו אין צריך לברך, כל שכן מי שיש אצלו עכשיו כיוצא בהן שאין צריך לברך, נמצא רב הונא כר' מאיר, אילא ר' יוחנן דאמר אפילו קנה כיוצא בהן ריש לו כיוצא בהן צריך לברך כמאן, לא כר' מאיר, דהא ר' מאיר סבר אם יש לו כיוצא בהן אין צריך לברך, ולא כר' יהודה דהא ר' יהודה סבר אם קנה כיוצא בהן אין צריך לברך, ומשני ר' יוחנן לא, לעולם ר' יהודה סבר אפילו קנה וחור וקנה כיוצא בהן צריך לברך, ודהאי דקא מפיגני ביש לו